

NYE FORSØG MED PROTEIN TIL UNGDYR OG LIDT GAMLE.....

Mogens Vestergaard, Marianne Johansen, Pernille A. Madsen, Henrik Martinussen
& Peter Lund

Institut for Husdyrvidenskab, Aarhus Universitet og SEGES Innovation

Fodringsdag 2022, MCH Herning, 30. august 2022

DAGENS TEKST

- Hvordan fodrer vi kvier i DK
- Hvad siger de Danske normer
- Gamle forsøg i DK - langtidseffekter
- NYE forsøg i DK – N-udskillelse mm
  - Sml. til Normtal
- Konklusioner

HVORDAN FODRER VI KVIER I DANMARK

MARTINUSSEN & KJELDTSEN, 2021

Kvægnøgle-besætninger	HOL+RD	Jersey	NORM / Normtal
Foderoptagelse, kg TS/dag	7,3	5,0	
Råprotein, g/kg TS	143	130	Fra 124 til 89 til 71
Råprotein, g/dag	1044	650	
Råprotein, g/FEk	172	164	
N udskilt, kg/år	53	31	HOL: 34 kg
Alder 1. kælving, mdr.	24,6	23,0	

NB: Tilsvarende bruges 170 g råprotein/kg TS i den intensive slagtekalveproduktion

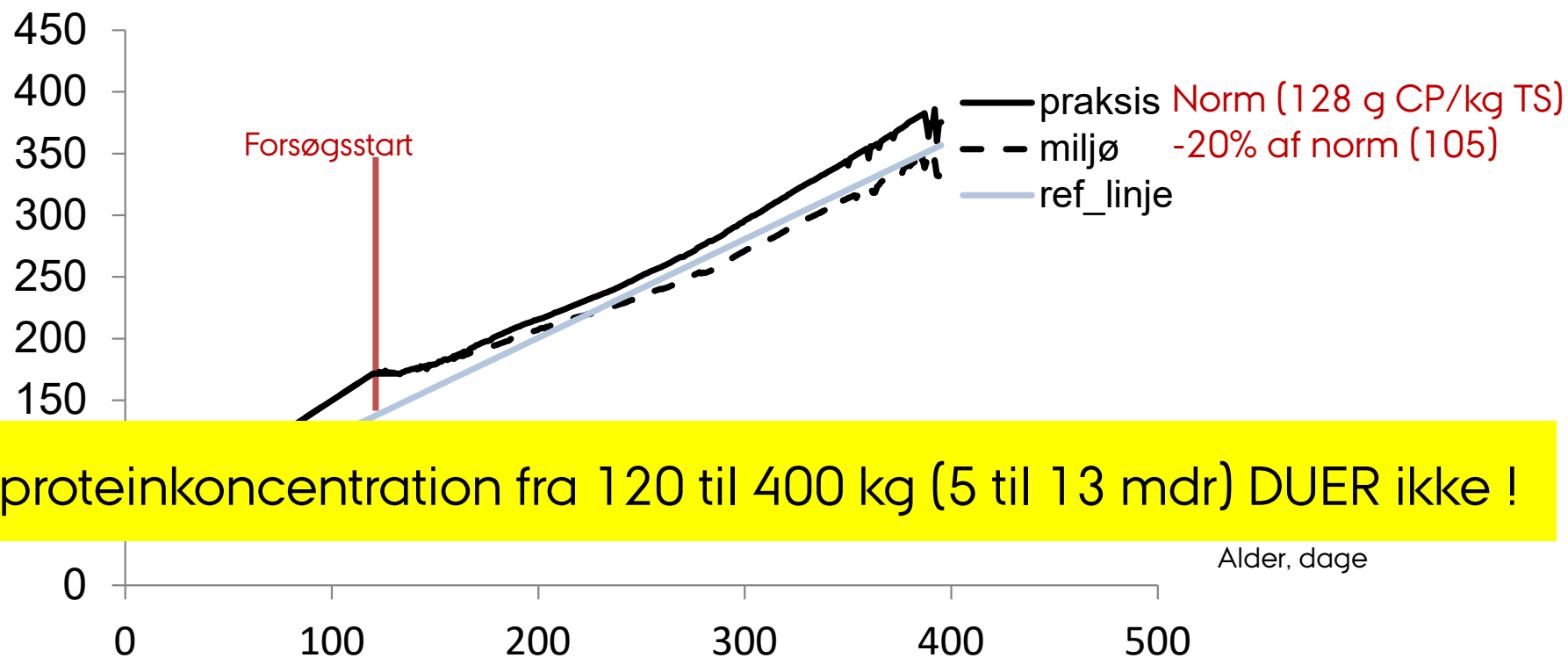
DANSKE KONKLUSIONER: PROTEIN TIL 3-12 MDR KVIER

- **Danske normer:** g ford. råprotein/FE: 140, 140, 125, 110, 100 (10-12 mdr), 90-80.
- **Omregnet til g råprotein/kg TS: 124, 124, 111, 98, 89 (10-12 mdr), 80, 71**
- Nuværende norm relativt lav sml. med udenlandske normer især for store kvier og ved lavt foderniveau (dvs lav tilvækst)
- Norm for kvier under 1 år er OK
- Over og underforsyning til restriktivt fodrede kvier => Nedsat foderudnyttelse og nedsat tilvækst !
- **Til *ad lib* fodrede kvier vil underforsyning med protein => nedsat foderoptagelse**
- Urea kan anvendes som tilskud til basis-ration, sojaskrå er alment bedst og evt. fiskemel (især til rationer af tung ensilage eller med meget halm)
- AAT-PBV normer kan ikke fastlægges på nuværende grundlag !!!

(Refsgaard Andersen & Foldager 1994, SH rapport nr. 26)

FØR PUBERTET: 122 (NORM) hhv 92 (MILJØ) g fordøjeligt råprotein/FEk

KVIER PÅ MILJØ VOKSER FOR LIDT = UTRIVELIGHED

Samme råproteinkoncentration fra 120 til 400 kg (5 til 13 mdr) DUER ikke !

Opnået vækst sammenholdt med referencelinje på 800 g daglig tilvækst.
Reference-linjen er ikke nødvendigvis lig med ønsket tilvækst for alle perioder.

Sørensen & Vestergaard, 2010

UDENLANDSKE RESULTATER PROTEINNIVEAUET FØR PUBERTETEN

Whitlock et al. 2002, JDS:

- Et højt proteinniveau, (+20 % over US-norm) fra 3.5 til 10 mdr., gav en lille men ikke signifikant positiv effekt på yverudviklingen ved puberteten

Shamay et al. 2005, JDS:

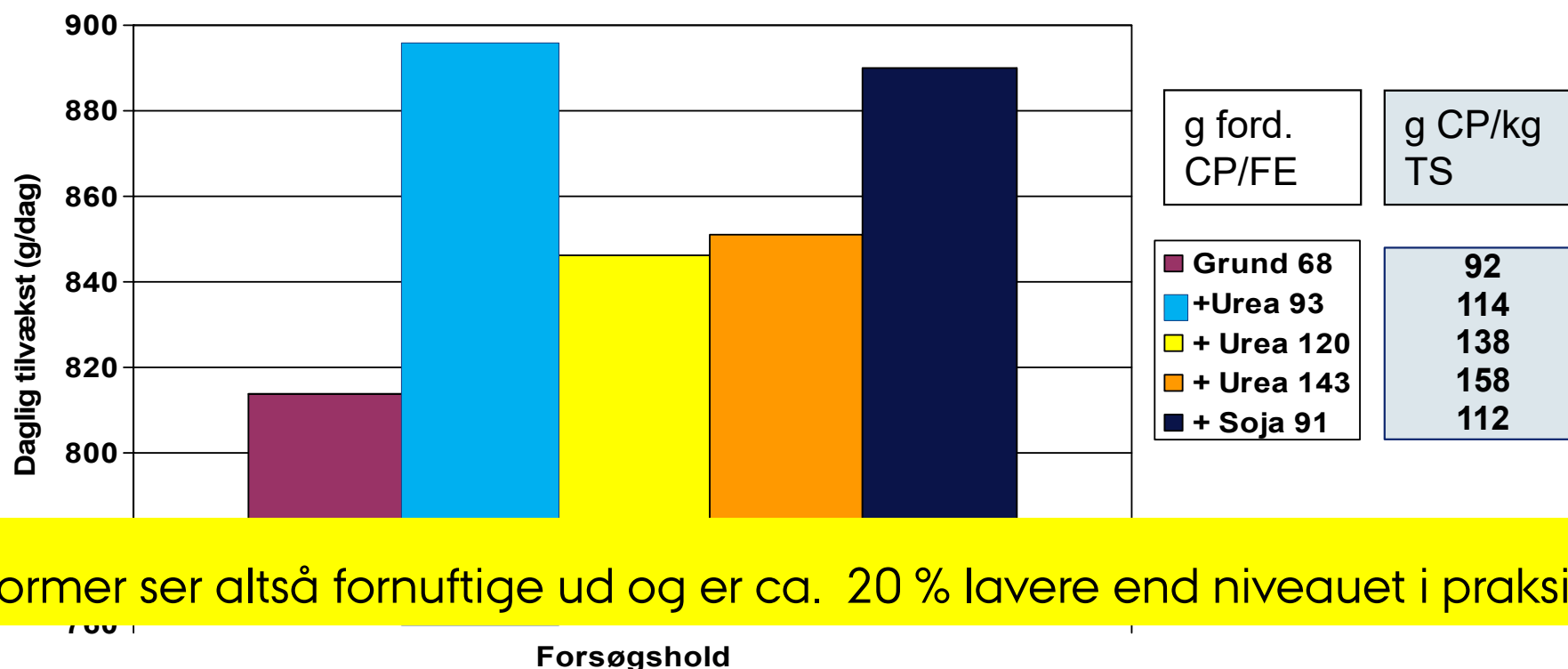
- Tilskud af fiskemel til en ration med lavt proteinindhold (94 g råprot/FE, 13.5 % CP), der øgede proteintildelingen med 15% (108 g råprot/FE) fra 6-9 mdr., gav en positiv effekt på tilvækst og mælkeydelsen i 1. laktation (+1.5 kg/dag), men ikke på skeletudviklingen !

Moallem et al. 2010 JDS:

- Tilskud af 2 % enheder (fra 13.2 til 15.2 % råprot, =15 % ekstra) protein (fra 5 til 11 mdr medførte højere (+2 kg/d) mælkeydelse for kalve fodret med høj mælkemængde men ikke (-1 kg/d) for kalve fodret på lav mælkemængde før fravænning, og råprotein påvirkede ikke tilvækst og kropsmål

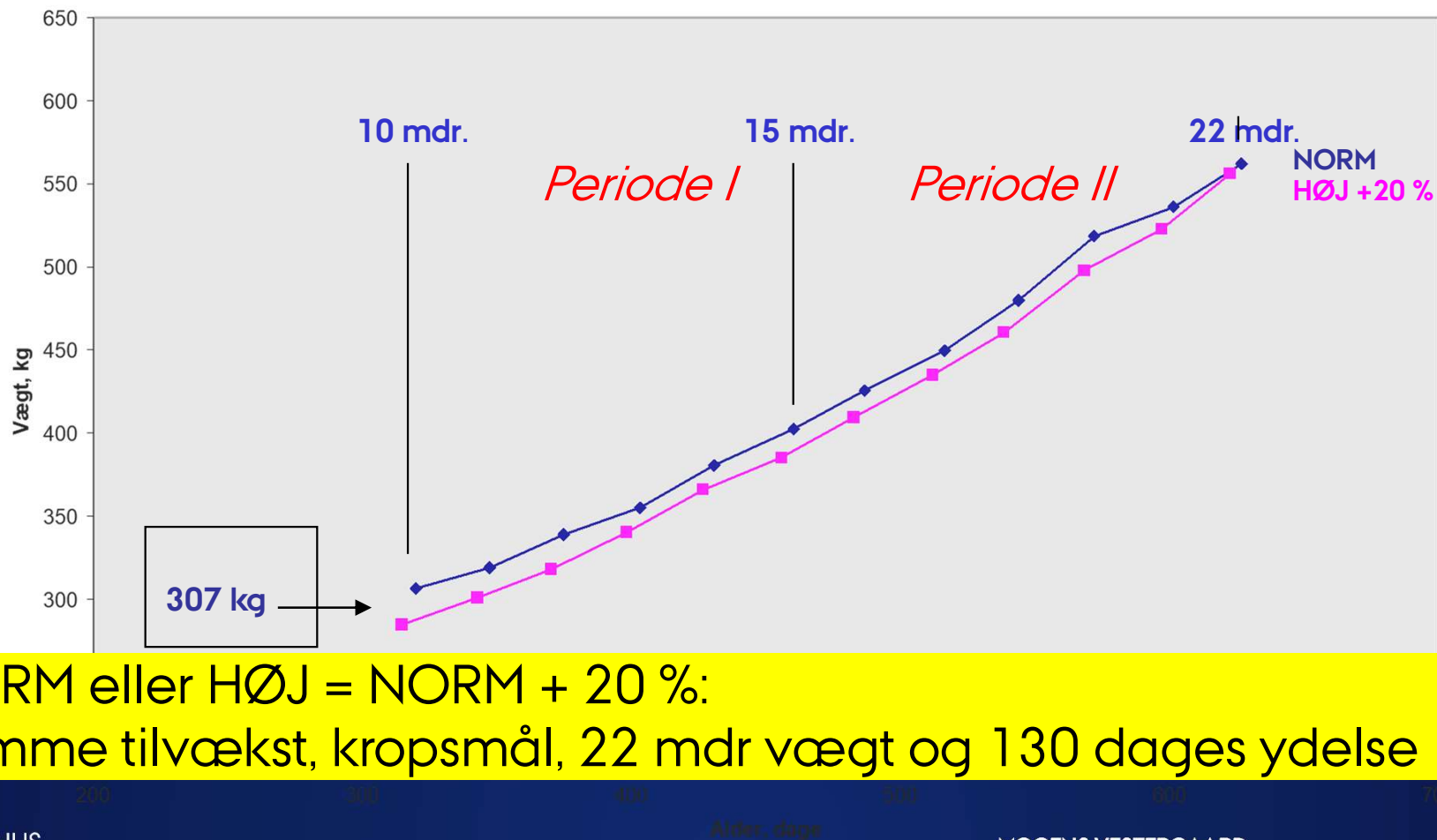
Konklusion: Ved lavt råproteinniveau (fx under DK-norm) *kan* ses en langtidseffekt af øget proteintildelingen før puberteten

PROTEINNIVEAUET EFTER PUBERTETEN (FRA 13 TIL 22 MDR.)

De danske normer ser altså fornuftige ud og er ca. 20 % lavere end niveauet i praksis

DKC: KVIER 10-22 MDR: VÆKSTKURVER FOR HOL

NORM eller HØJ = NORM + 20 %:
Samme tilvækst, kropsmål, 22 mdr vægt og 130 dages ydelse

DELKONKLUSION GAMLE DANSKE OG UDENLANDSKE FORSØG

Danske normer generelt OK

Protein UD OVER NORM forbedrer ikke tilvæksten

For lavt proteinniveau fra 4-12 mdr giver lav tilvækst

Èn ration til kvier fra 4-12 mdr DUER ikke !

Når proteinniveauet er for lavt til små kvier, kan ekstra protein forbedre tilvækst og senere ydelse

Meget tyder på, at proteinniveauer anvendt til kvier i praksis er for høje

NYE DANSKE FORSØG MED PROTEINNIVEAUER TIL KVIER OG TYREKALVE

Kvier nov.-dec. 2017

Tyrekalve nov.-dec. 2018

Formål: at få nye og retvisende tal for N-udskillelse i urin, så N i gødning og urin kan fordeles korrekt

Krav om reduktion af ammoniaktabet på 24 % inden 2020 !!!

Tjek om nuværende prædiktionsmodel passer:

▶ **% tilsyneladende fordøjeligt råprotein = $0,93 \times \% \text{ råprotein} - 3,0$ (Thomsen, 1979)**

36 Holstein kvier (8, 12, 16 og 20 mdr (ca. 6 mdr. i drægtighed)

3 perioder af 14 dages varighed for hver kvie på forskelligt proteinniveau

Foder, urin og fæces analyseret, og kvier vejet

FODERRATIONER - KVIER

	Behandling			
	A	B	C	D
Råprotein (% af TS)	9.5	12.1	14.6	17.2
Fordøjeligt råprotein (% af TS)	5.8	8.3	10.6	13.0
Fordøjeligt råprotein (g/FEk)	72	100	127	153
AAT (g/MJ)	22.5	27.9	27.2	31.5
PBV (g/kg TS)	-27	-13	10	23

FORDELING BEHANDLING OG ALDERSGRUPPER

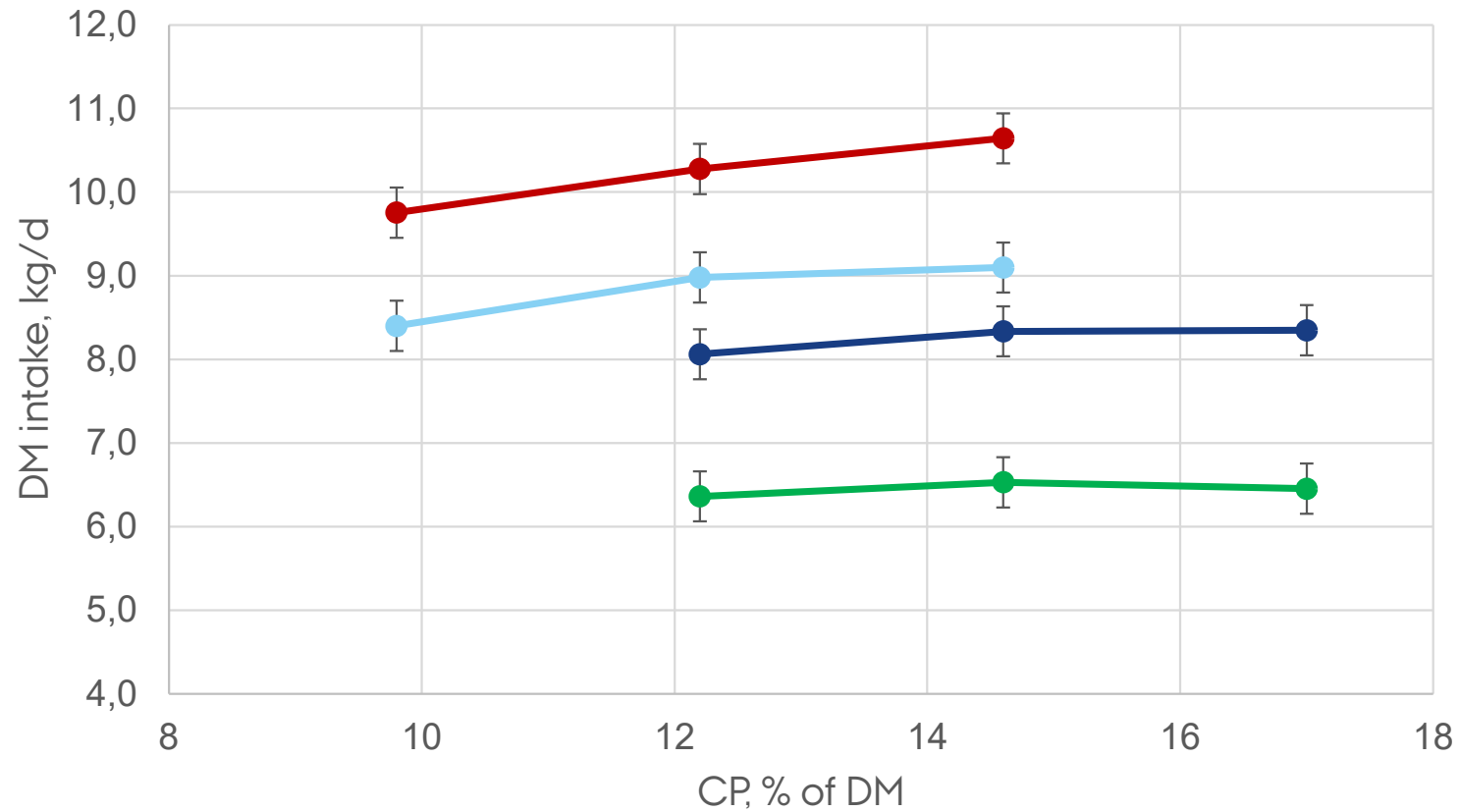
	Aldersgrupper, måneder			
	8	12	16	20
Behandlinger	D) 17%	D) 17%		
	C) 14,5%	C) 14,5%	C) 14,5%	C) 14,5%
	B) 12%	B) 12%	B) 12%	B) 12%
			A) 9,5%	A) 9,5%

Marianne Johansen et al. In press

FODEROPTAGELSE

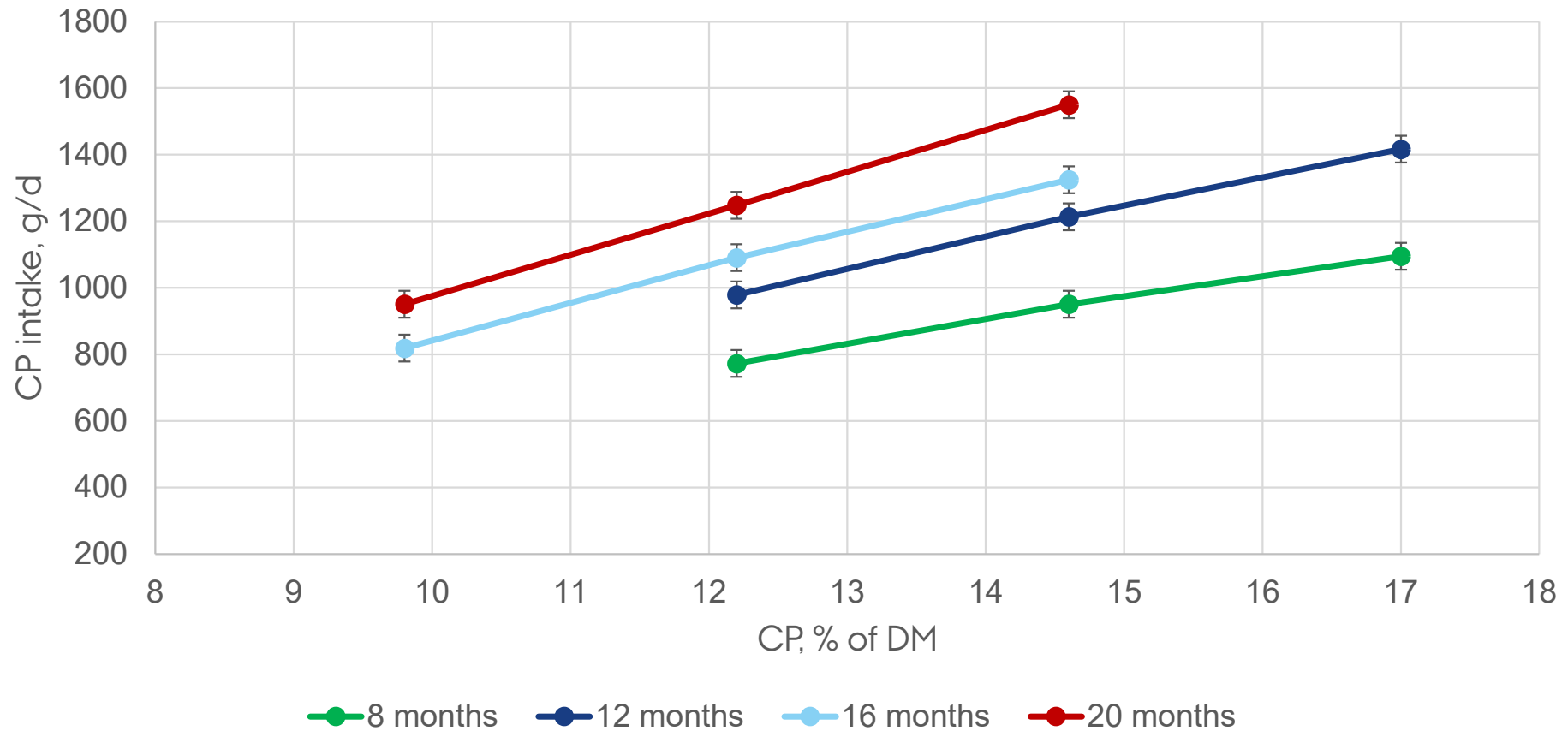
$P_{\text{protein}} < 0,001$; $P_{\text{alder}} < 0,001$; $P_{\text{protein*alder}} = 0,78$

● 8 months   ● 12 months   ● 16 months   ● 20 months

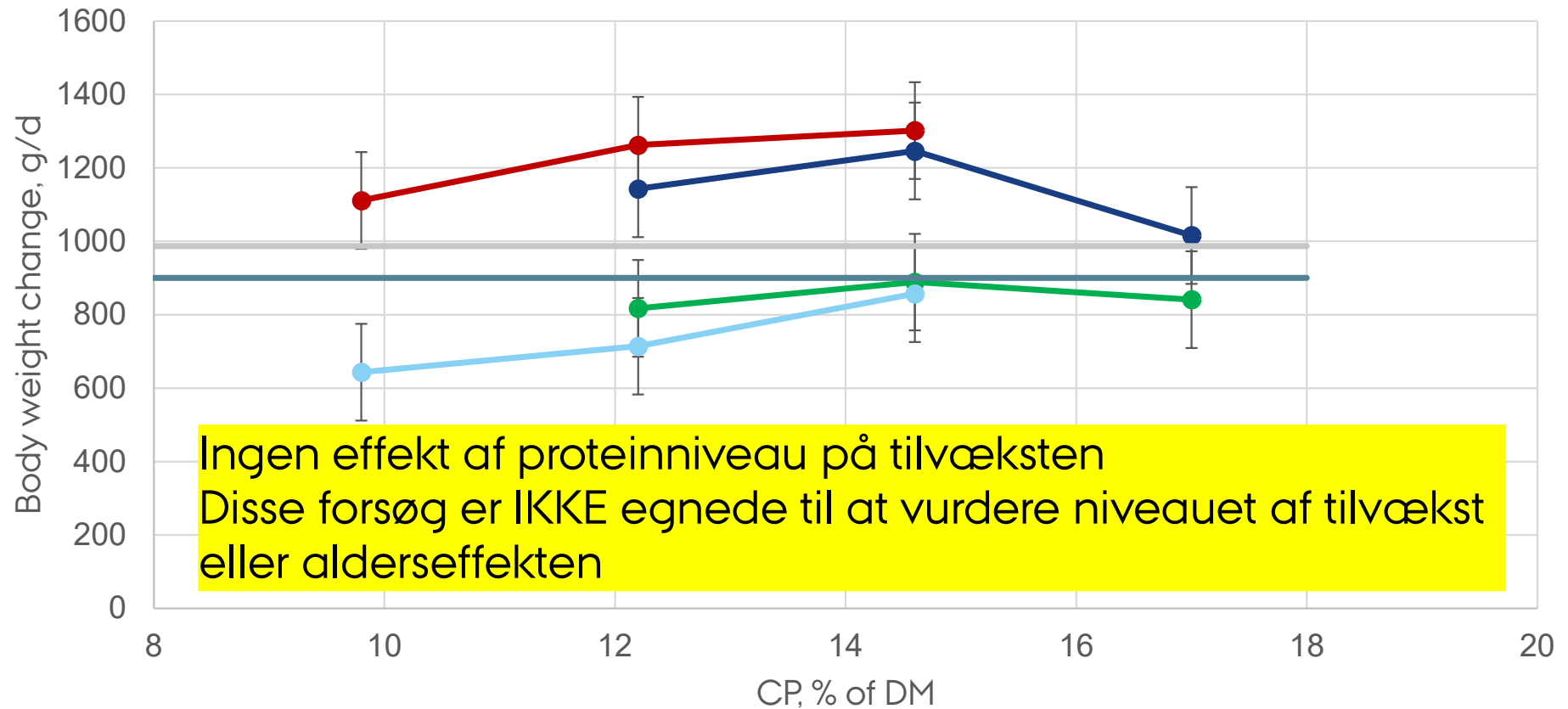
INDTAG AF RÅPROTEIN

$P_{\text{protein}} < 0,001$; $P_{\text{alder}} < 0,001$; $P_{\text{protein*alder}} < 0,001$

DAGLIG TILVÆKST

$P_{\text{protein}}=0,29$; $P_{\text{alder}}<0,001$; $P_{\text{protein*alder}}=0,98$

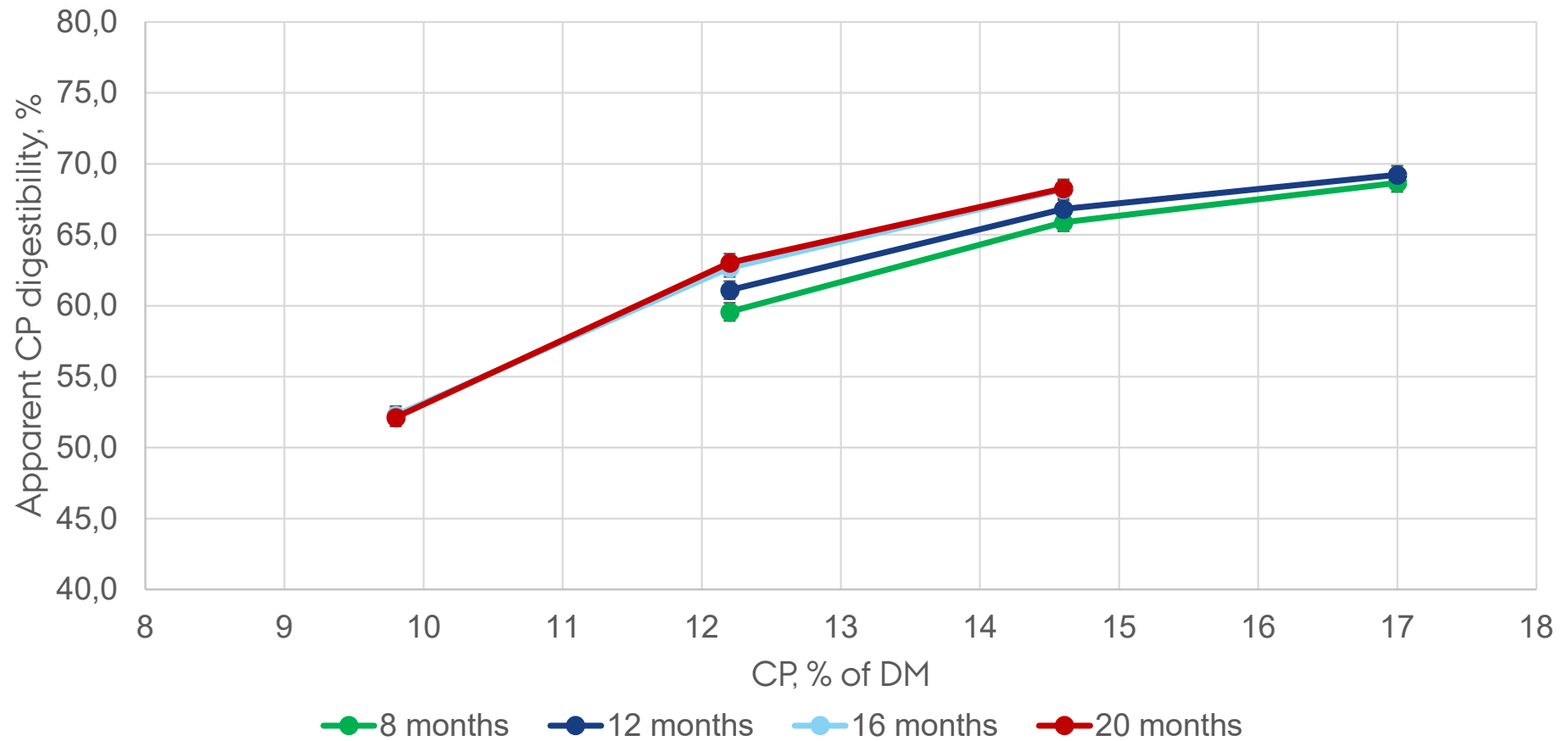

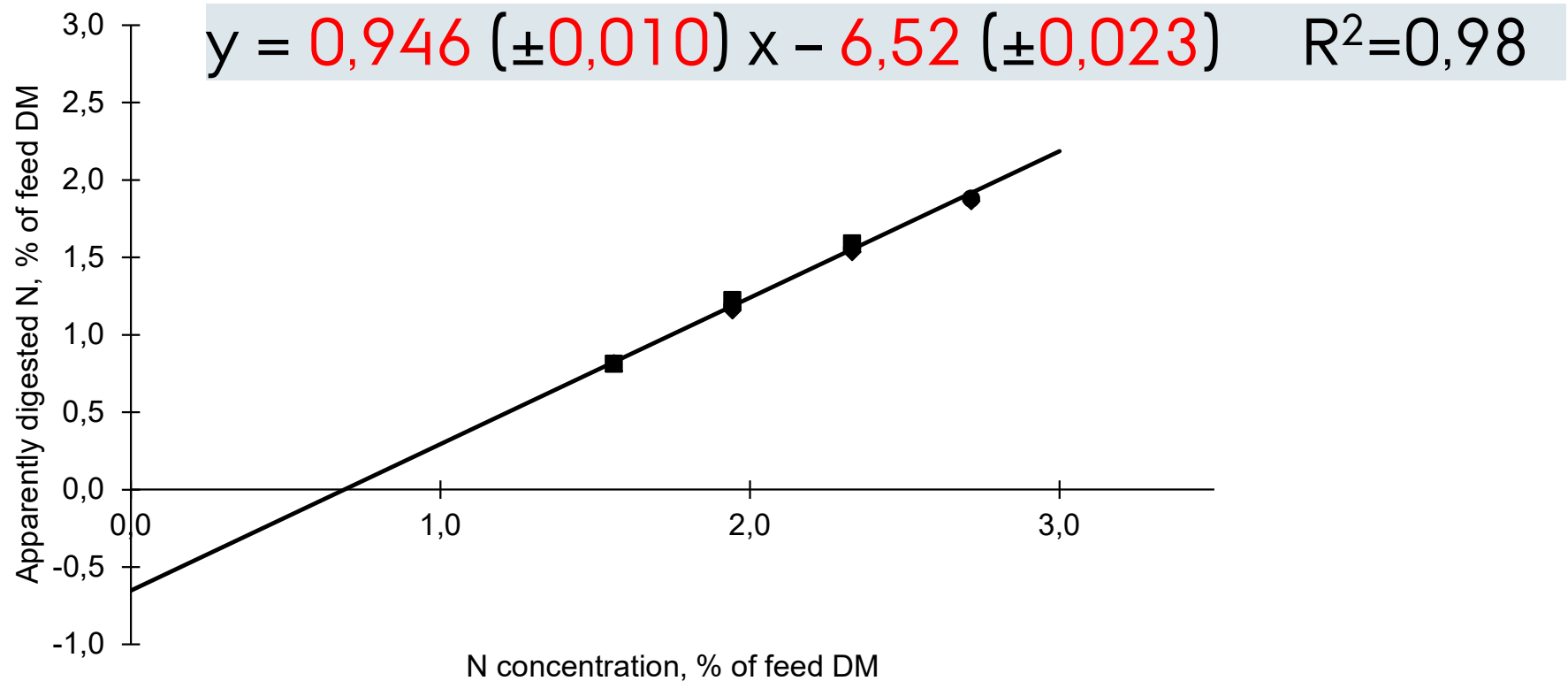
TILSYNELADENDE FORDØJELIGHED AF RÅPROTEIN

(N I FODER - N I GØDNING)/N I FODER

$P_{\text{protein}} < 0,001$; $P_{\text{alder}} = 0,004$; $P_{\text{protein*alder}} = 0,61$

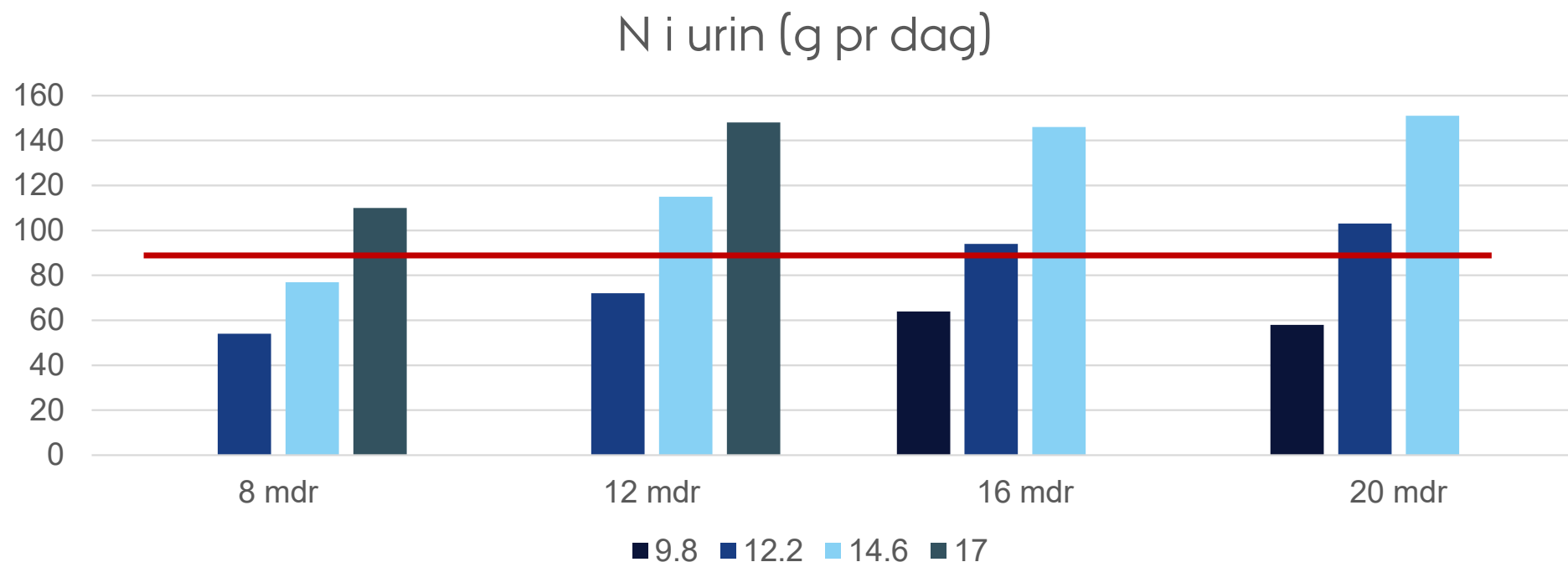
SAND FORDØJELIGHED OG ENDOGENT OUTPUT DEN GAMLE LIGNING HOLDER FORTSAT....

N I URIN – KVIER

(STIGER FRA 38 TIL 69 % AF N INDTAGET MED ØGET RÅPROTEIN)

— Normtal for HOL kvier fra 6 mdr til kælvning anvender 93 g råprotein/dag

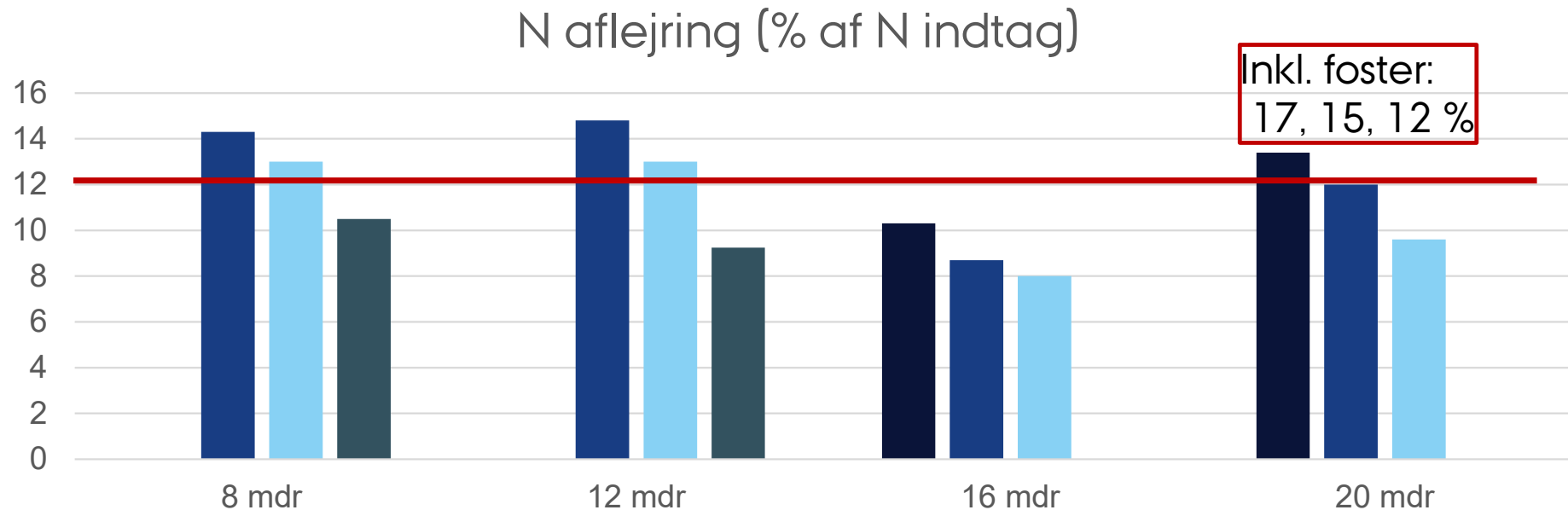

N i gødning ændres meget lidt med stigende råprotein i rationen

N AFLEJRING (VÆKST)

% AF N INDTAG

— Normtal for HOL kvier fra 6 mdr til kælvning anvender 12 % ved 700 g dgl tilvækst

Meta-undersøgelse viser, at *ad lib* fodrede kvier fra 56-472 kg har maks N-aflejring ved 14.2 % råprotein i TS, hvor 25 % af N i foder aflejres (Zanton & Heinrichs, 2008)

KONKLUSIONER – NYE DANSKE KVIEFORSØG

- Et råproteinniveau på 12.2 % af TS er nok til at sikre god mikrobiel vomfordøjelse i alle 4 aldersgrupper
- NDF fordøjeligheden øges fra 9.5 til 12 % råprotein af TS hos 16 og 20 mdr kvier
- N-udskillelse i urin korrelerer stærkt med N i foder
- Hvis danske kvier skal holde sig under Normalt for N i urin, skal råprotein under 12 mdr være maks 14 % og over 12 mdr maks 11-12 % af TS
- N-aflejring til vækst falder fra 15 til 8 % med stigende proteinniveau
- Simple ligninger kan estimere N i urin og N i fæces ud fra DMI og N indtaget til brug i praksis

HVORNÅR SKAL DER BRUGES MERE PROTEIN END NORMEN ?

Kviekalve før fravænning (<80 kg) har brug for mest protein, men de aflejrer det også mest effektivt (Zanton & Heinrichs, 2008):

- N aflejringen er 'klokkeformet' og maks ved 18.9 % råprotein i TS, og her er N-aflejring op til 50 % af N-indtag (=meget effektiv)

Såfremt der ønskes meget høj tilvækst hos kvier under 7-8 mdr, fx 1000 g/dag, så er proteinbehovet øget:

- En kvie på 140-200 kg kan nøjes med 9-10 % råprotein af TS, hvis den kun skal vokse 0,5 kg/dag, mens den skal have 12-14 % til 1,0 kg/dag (Webster, 1984)

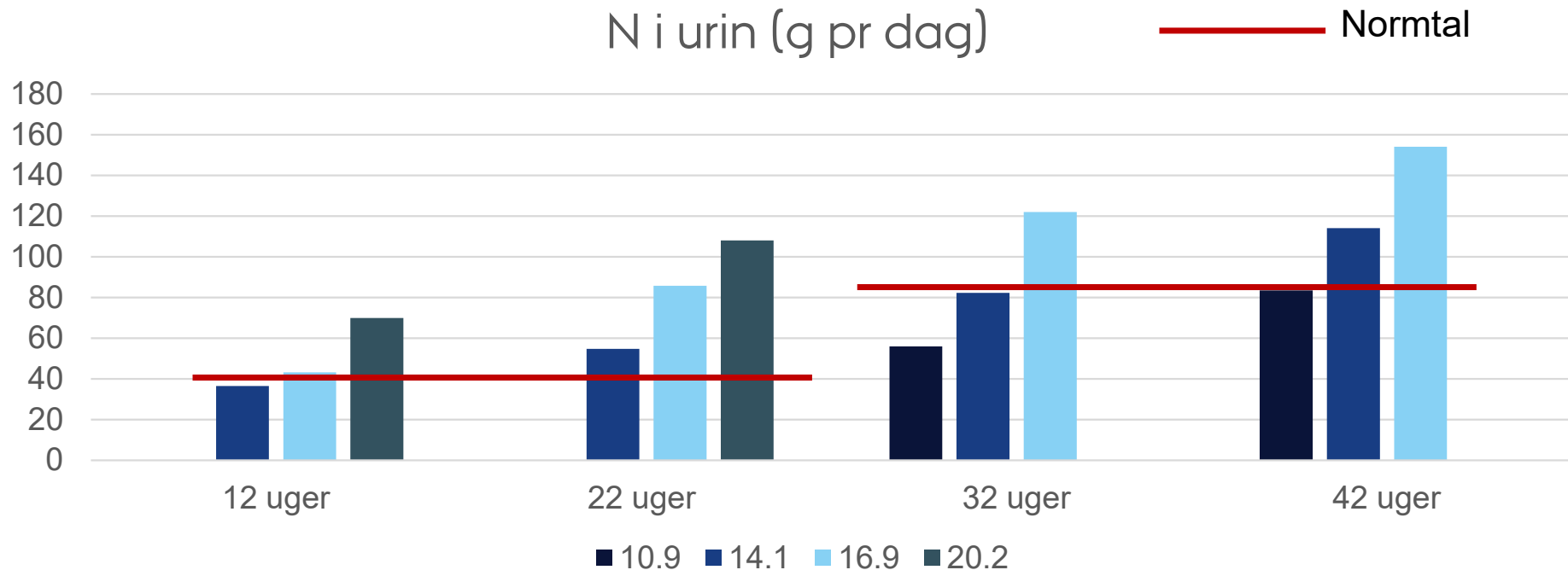
Men det er svært at finde gode argumenter for >14% råprotein af TS til fravænnede kvier

FORSØG MED TYREKALVE/SLAGTEKALVE

	Aldersgrupper, uger ved forsøgsstart			
	12	22	32	42
Behandlinger	D) 19,4 %	D) 19,4 %		
	C) 16,6 %	C) 16,6 %	C) 16,6 %	C) 16,6 %
	B) 13,8 %	B) 13,8 %	B) 13,8 %	B) 13,8 %
			A) 11,0 %	A) 11,0 %

N I URIN – TYRE PÅ 12, 22, 32 OG 42 UGER

(STIGER FRA 31 TIL 61 % AF N INDTAG MED ØGET RÅPROTEIN I FODER)

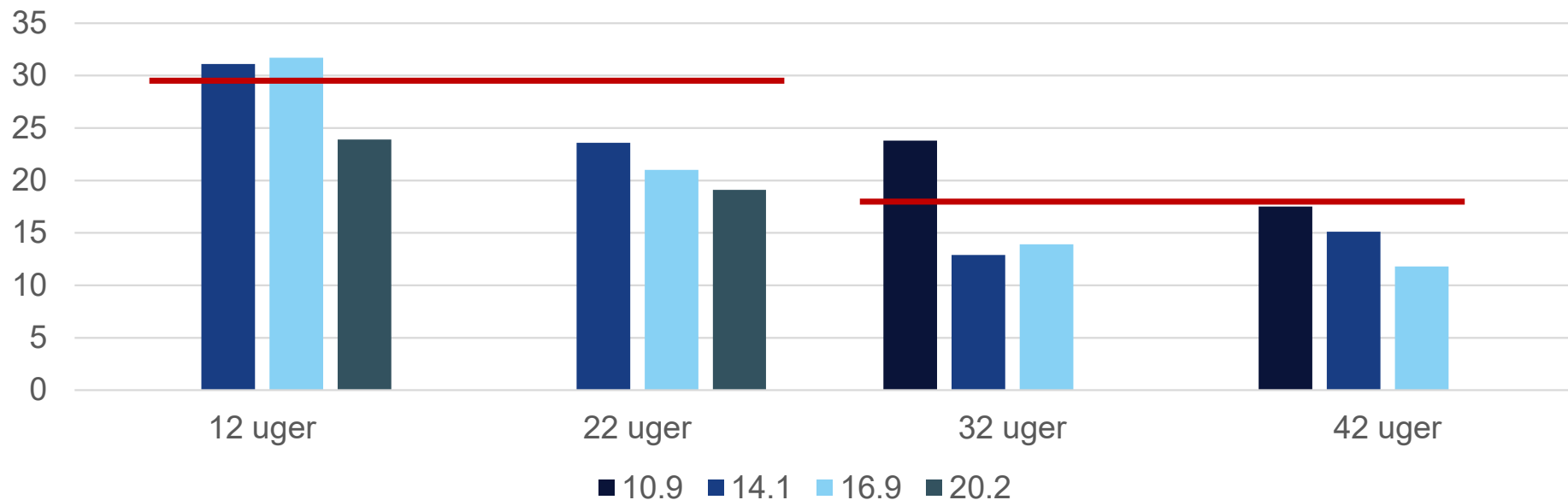
N i gødning ændres meget lidt med stigende råprotein i rationen

TYREKALVE: N AFLEJRING (VÆKST) VED 12, 22, 32 OG 42 UGERS ALDER % AF N INDTAG

— Normal HOL tyre

Højere end for kvier især for yngre tyre men generelt lavere end Normal

**SÅ, DET ER IKKE KUN KVIERNE, DER ER I N-OVERSKUD,
HVIS MILJØET OG ØKONOMIEN SKAL BELASTES MINDRE
FRA OPDRÆT OG SLAGTEKALVE**

TAK for opmærksomheden

AARHUS
UNIVERSITET